

DE SAMENLEVING UITVINDEN IN GESPREK MET ANDRÉ DESMET

LUDO FRET EN LUDO SERRIEN

'Ik vind dat de regionale steunpunten voor samenlevingsopbouw zich moeten ontpoppen tot draaischijven van allerlei bewonersgroepen. Ze moeten afstappen van puur projectmatig werk dat mensen mobiliseert voor beperkte doelstellingen op korte termijn. Die organisatieopbouw hoort ook bij het opbouwwerk.'

EEN GESPREK OVER SAMENLEVINGSOPBOUW kan ver terug gaan in de geschiedenis als je het voert met André Desmet. Hij was niet minder dan 23 jaar voorzitter van de vzw VIBOSO, het Vlaamse Instituut ter bevordering en ontwikkeling van de samenlevingsopbouw. Dat aloude steunpunt van het Vlaamse opbouwwerk droeg meer dan 20 jaar die cryptische naam. Het werd enkele jaren geleden herdoopt tot het duidelijker 'Samenlevingsopbouw Vlaanderen'. Onder die naam vieren de opbouwwerkers en hun regionale steunpunten eind dit jaar samen het 25-jarig bestaan van hun Vlaams steunpunt. Dat was de aanleiding voor dit gesprek. VIBOSO is dus even oud als het Pluralistisch Overleg Welzijnswerk (POW) dat eind vorig jaar al haar zilveren jubileum vierde als intersectoraal steunpunt voor welzijnswerk en sociale politiek. Beide steunpunten ontsproten in illo tempore aan de herstructureren van het sociaal werk die na de federalisering van 1980 soms wat bruusk door de Vlaamse 'Executieve' werden doorgevoerd. Tijdens die turbulente reorganisatiejaren was Frank Delmartino de stichtende voorzitter. Hij bedankte na twee jaar voor de eer en liet die over aan eerste opvolger André Desmet. Die dankt dat allicht aan zijn vijf jaar werkervaring als pas afgestudeerd opbouwwerker in het toen onvolprezen Opbouwwerk Heuvelland. Eind van de jaren zeventig nam hij als jong IPSOC-medewerker al deel aan het overleg dat door het Centrum voor methodiekontwikkeling in de samenlevingsopbouw (CEMOSO) georganiseerd werd voor docenten in samenlevingsopbouw. Als betrokken docent kon hij het engagement én de nodige vergadertijd blijven vrijmaken voor zijn lang-

durig voorzitterschap. Vanuit zijn prille praktijkervaring bleef hij altijd het meest gehecht aan het streekopbouwwerk. Het buurtwerk leerde hij waarderen toen hij in buurthuizen op zoek moest naar stageplaatsen voor zijn studenten. Hij kent dus zijn sociaal-culturele pappenheimers. En wie 23 jaar voorzitter was, zit ook niet verlegen om een vloeiend woordje uitleg. In dit gesprek had hij genoeg aan nu en dan een prikkelend vraagje. Daarom kunnen we hem hier ononderbroken aan het woord laten. De alerte lezer merkt onze vragen ook tussen de regels wel.

DE COLLECTIEVE AANPAK

Aan het voorzitterschap bewaar ik talloze goede herinneringen. De inhoudelijke ontwikkelingen in de sector volgen en inspireren, dat vond ik altijd het meest interessante deel van mijn opdracht. Er werd op tijd en stond stevig én boeiend gediscussieerd over de profilering van de sector. Ik herinner mij vooral het project 'Opbouwwerk 2001' bijvoorbeeld (eind '93 tot medio '95) en 'Opbouwwerk in perspectief' (2003-2004). Waarmee ik niet wil zeggen dat de besproken teksten in de praktijk altijd de gewenste effecten hadden. Met sociaal overleg werken aan betere arbeidsvoorwaarden voor opbouwwerkers was ook pionierswerk. Onze sectorale syndicale delegatie werd eind jaren tachtig nog als een echte innovatie aanvoeld. Verder waren er de vele contacten en onderhandelingen met kabinetten en de administratie. Minst leuk was de vaak te gebrekkige samenwerking binnen de sector zelf en de spanningen tussen de regionale instituten voor samenlevingsopbouw onderling. De oorzaken voor die moeizame samenwerking moeten voor een deel binnen de sector zelf gezocht worden. Maar het waren toch vooral de omstandigheden waarin we moesten werken die daarin een nefaste rol speelden. Want noch de oorspronkelijke herstructurering van 1982, noch het decreet van 1991 hebben gezorgd voor een objectieve spreiding van middelen op basis van lokale behoeften en projecten. We hebben altijd het verleden moeten meenemen: wie in de jaren '70 en begin jaren '80 veel initiatief en subsidies had genomen, die bleef goed bedeed. Dat maakte het telkens weer moeilijk om naar de minister te stappen met vernieuwende voorstellen die een meer gespreide groei impliceerden. Zeker als die overheid het verdelen en herverdelen van de beschikbare middelen overlaat aan de sector zelf. Dat maakt de sterke steeds sterker. We hebben dat scenario recent ook een rol zien spelen voor de armoedeverenigingen en hun Vlaams Netwerk. Wie plaatselijk bezig is, denkt niet op Vlaams niveau. En met lokale projecten alleen weeg je niet op het centrale beleidsniveau.

Ondanks de moeilijkheden zijn er op een aantal domeinen toch ook resultaten geboekt door samenwerking. Ik denk aan de ondersteuning van de sociale economie, de acties rond campingwonen, de versterking van bewonersinspraak in de sociale huisvesting, de acties voor een minimale energievoorziening. Dat verduidelijkt dat samenlevingsopbouw voor mij twee essentiële dingen betekent: het gaat om een collectieve aanpak van sociale problemen en om participatie van alle burgers. Die problemen komen tot uiting in een buurt, een wijk of subregio, naar gelang de betrokkenheid van de bevolking bij de definitie van hun problemen. Het antwoord daarop moet daarom ook op die leest geschoeid zijn. Dat roept altijd de pertinente vraag op hoe je daar minder kansrijke groepen bij betreft. Samenwerking met het welzijnswerk is broodnodig om dat te kunnen en meestal vlot dat ook wel in de praktijk. Op het beleidsniveau van de koepels en de kabinetten was die samenwerking helaas meestal minder evident. Er doken telkens discussies op over de vraag of opbouwwerk wel in een aparte sector moest ondergebracht worden of beter als een methodiek van sociaal werk in vele sectorale contexten toegepast kon worden. Dat riep dan ook de terugkerende vraag op of samenlevingsopbouw best bij het sociaal-culturele werk en het cultuurbeleid hoorde of bij welzijnswerk en welzijnsbeleid. Deze werkvelden en beleidsdomeinen hebben natuurlijk heel wat raakvlakken. Maar ik vond het zelf altijd jammer dat het sociaal-culturele werk van verenigingen, volkshogescholen, en sociaal-culturele bewegingen, die ook bezig zijn met ontmoeting en collectieve actie, ver van ons bij de cultuurminister aan tafel zaten zonder ons. In Nederland hoort dat samen onder de noemer welzijnswerk en hier misten we vaak die natuurlijke sociaal-culturele partners die vergelijkbare werkvormen hanteren en die elkaar in hun werkontwikkeling kunnen bevruchten. Discussies over sociaal-cultureel werk blijven ook nu nog inspirerend voor wie met opbouwwerk en samenlevingsopbouw bezig is.

LINTVERKAVELING

In de welzijnssector vonden we onze beleidspartners ook niet altijd gemakkelijk omdat men daar vooral gericht was op de kwaliteit van individuele hulpverlening. Door de meer systematische aandacht voor preventie is dat al een tijdje aan het veranderen vanuit de lokale praktijk. Zo slaat het algemeen welzijnswerk in het kader van het lokaal sociaal beleid nu mee de brug naar de kwaliteit van de lokale samenleving. Maar het probleem blijft dat de verkokering hardnekkig is op beleidsniveau en dat is er met het Beter Bestuurlijk Beleid niet op verbeterd. Ik

vraag nu al jaren naar een beleidsgesprek tussen de departementen Welzijn en Cultuur om de complementariteit van volkshogescholen-nieuwe-stijl, sociaal-culturele bewegingen, samenlevingsopbouw en welzijnswerk tot ontwikkeling te laten komen. Want ik stel vast dat we op veel plaatsen vanuit diverse sectoren zonder samenwerking met hetzelfde bezig zijn. De ene zegt dan van de andere dat hij zich opsluit in een sector terwijl het om complementaire werkvormen en methodieken zou moeten gaan. Terwijl er toch voor samenlevingsopbouw en algemeen welzijnswerk evenveel redenen zijn om hen al dan niet als een sector te beschouwen. We moeten allebei met de nodige openheid preventief aansturen op structurele veranderingen in het sociale woonbeleid, het arbeidsmarktbeleid of het onderwijsbeleid. In de jaren zeventig kreeg de samenlevingsopbouw daar onder het departement cultuur veel meer experimenteerterruimte voor. Het al autonome cultuurbeleid speelde toen gretig in op allerlei nieuwe initiatieven in de sociaal-culturele welzijnssfeer. Ook op innovaties die toen al duidelijk een zorgcomponent in zich hadden, zoals de JAC's, de opvangcentra voor thuislozen, de integratiecentra voor migranten, het stedelijke en regionale welzijnsoverleg.

Eigenlijk was onze beleidsnota Opbouwwerk 2001 een moedige poging om daar iets van te laten herstellen. Luc Martens was toen minister van Cultuur én Welzijn en hij had dus met één kaderdecreet ook de ondersteuning van andere ministers kunnen waarborgen voor samenlevingsopbouw op hun beleidsterrein. Ons idee was dat de basisfinanciering voor samenlevingsopbouw van de minister van Cultuur of Welzijn zou komen en dat de andere ministers er voor hun beleidsdomein additionele middelen zouden kunnen bijleggen. Helaas is daar weinig of niets van terecht gekomen. Minister Keulen heeft het één keer gedaan voor de experimentele opstart van VIVAS, de gebruikersorganisatie in de sociale huisvesting. Maar kort daarop laaide de territoriumdiscussie tussen departementen alweer op: het moest weer welzijns- of woonmaterie zijn. En toch is het uitermate belangrijk dat op alle terreinen en in alle domeinen structurele veranderingsprocessen op gang kunnen komen vanuit de leefwereld van mensen. Die leefwereld wordt natuurlijk ook in de hulpverlening verhelderd en de sociale verontwaardiging zette daarom ook daar aan tot sociale acties rond wonen en werken. Daarom ontstonden de voorbije 25 jaar ook allerlei nieuwe werkvormen en concepten van samenlevingsopbouw op de dunne grens van hulpverlening en opbouwwerk. Het buurtopbouwwerk en het categoriale opbouwwerk zaten destijds al op dat scharnierpunt. Om dat werken met kansarmen beter te kunnen ondersteunen werd

later bijna permanent gepleit voor de subsidiëring van lokale buurthuizen. Uiteindelijk vond men een alibi bij de lokale besturen. Die moesten dan maar voor de nodige infrastructuur zorgen voor het buurtwerk en voor het categoriale en projectmatige opbouwwerk in hun regio.

ARMOEDE BESTRIJDEN

Sinds de samenlevingsopbouw als sector bij het welzijnsdepartement hoort, werd die ook meer en meer georiënteerd op armoedebestrijding. Zeker toen kort na de staatshervorming van 1988 en het sluiten van de St-Katharina-akkoorden de armoedefondsen werden opgericht. Eerst werd het geld voor armoedebestrijding verdeeld tussen Binnenlandse Aangelegenheden met zijn Fonds Vandenbossche vanwaaruit lokale besturen middelen werden toegestopt en Welzijn met zijn door Lenssens in het leven geroepen Vlaams Fonds voor de Integratie van Armen. Later werden de middelen samengebracht in het Vlaams Fonds voor Integratie van Kansarmen (VFIK), dat net als in de samenlevingsopbouw ook plannen liet indienen en projecten schrijven. Dat kon op een dubbel spoor. Men kon mikken op stadsvernieuwing of op welzijnsprojecten in ruime zin, inclusief ook sociale werkplaatsen en sociale verhuurkantoren. In die periode wilde welzijnsminister Lenssens wel een decreet op de samenlevingsopbouw maken, maar dat mocht geen geld kosten omdat het VFIK daar al voor diende. Het opbouwwerk kreeg geen voorrang op middelen uit de armoedefondsen maar moest wel prioriteit geven aan armoedebestrijding. Vanuit de Inspectie Financiën kwam bovendien de vraag waarom dat decreet samenlevingsopbouw dan nodig was als de fondsen toch al voldoende instrumenten leverden voor armoedebestrijding.

We zaten met de samenlevingsopbouw inderdaad in een keurslijf al werd dat met het Sociaal Impulsfonds (SIF) nadien flink bijgestuurd: de armoedebestrijding kreeg geleidelijk meer het karakter van lokale samenlevingsopbouw met medewerking van de lokale besturen. Zo is het 'ingebouwde opbouwwerk' dat altijd ook door het POW gevraagd werd, in die periode stilaan een realiteit geworden. Er zijn nu meer en meer OCMW's en gemeentebesturen die in het kielzog van het SIF zelf eigen initiatieven voor samenlevingsopbouw ontwikkelen. Dat blijft de vraag oproepen of opbouwwerkers in dienst van lokale besturen altijd de nodige autonomie hebben om bewonersgroepen een steun in de rug te geven, ook als dat kritiek op het bestuur inhoudt. Maar we moeten toegeven dat er op vele plaatsen interessante lokale initiatieven tot ontwikkeling komen. De cruciale vraag blijft

daarbij waar en onder welke voorwaarden bijgedragen kan worden tot reële armoedebestrijding, waar samenlevingsopbouw teveel blijft steken in armoedebegeleiding en waar zelfs een repressieve aanpak van reële of vermeende veiligheidsproblemen moet worden ondersteund. We moeten blijven beklemtonen dat in de strijd tegen achterstelling en armoede, de last niet teveel op de schouders van zwakkere doelgroepen mag gelegd worden. Het is belangrijk maar moeilijk om daarvoor solidariteit te mobiliseren bij actieve burgers. We moeten samen de publieke opinie mobiliseren ten gunste van een krachtig lokaal sociaal beleid.

WANKELE DRIEPIKKEL

Vanuit de Afdeling Welzijn en Samenleving appelleert de overheid nu weer op samenwerking tussen de driepikkel van opbouwwerk, preventief algemeen welzijnswerk en de armoedeverenigingen. De redenering is dat het om dezelfde doelgroepen gaat, maar dat wil nu ook weer niet zeggen dat er ook synergie is in de aanpak ervan. Er is nu veel meer contact en samenwerking op het terrein en dat is een interessante ontwikkeling, zeker als ook de lokale besturen er op willen inspikken. Dat kan voor een goede dossiervorming zorgen en voor hardere en effectievere acties rond wonen en werken. Daarvoor is door de betrokken steunpunten op Vlaams niveau al veel beleidsvoorbereidend werk gedaan, maar ik zie daar nog geen lokale explosie van samenwerkingsprojecten op volgen. Een aantal regionale instituten voor samenlevingsopbouw (RISO's) werken al in tandem met de verenigingen waar armen het woord nemen en dat loont ook. We helpen hen verenigingen oprichten en leveren hen hand- en spandiensten op logistiek vlak zoals ook een aantal CAW's dat doen. Vorig jaar was de vraag zelfs of het Vlaams Netwerk van Armenverenigingen en de armenverenigingen niet geïntegreerd moesten worden in de sector samenlevingsopbouw. Uiteindelijk werd op hun expliciete vraag beslist om de zelforganisatie van de verenigingen te respecteren. En zo wordt ook niet opnieuw de indruk gewekt dat de samenlevingsopbouw verengd kan worden tot de armoedebestrijding.

Ik vind trouwens dat de RISO's zich voluit zouden moeten ontwikkelen tot de draaischijven van allerlei bewonersgroepen. Dat wil zeggen dat ze afstappen van het puur projectmatig werk waarbij mensen gemobiliseerd worden in functie van beperkte doelstellingen op korte termijn. Samenlevingsopbouw moet veel meer investeren in het op de been brengen én het op de been houden van organisaties van bewoners. Dat kunnen dan verenigingen zijn waar armen het woord nemen,

maar ook sociale huurders die dan samen VIVAS kunnen vormen. In Antwerpen wordt in die richting gewerkt met steun aan de wijkcomités die dan wat minder verzuurd aan het Vlaams Belang worden overgelaten. Die organisatieopbouw hoort tot samenlevingsopbouw en dat wordt een werk van lange adem. Sinds de regularisering van de DAC'ers is het aantal RISO-medewerkers gelukkig fors toegenomen. Er zijn mensen beschikbaar. Alleen PRISO Antwerpen en Oost-Vlaanderen blijven nog kleine broertjes. Ook het lokale overheidsinitiatief en de lokale samenwerking met andere sociale werkers versterkt de kracht van de samenlevingsopbouw. Maar de buurtwerkers moeten dan wel hun mond durven openen tegen een schepen en dat blijkt nog steeds niet overal even evident. Buurtwerk onder regie van stad of OCMW moet ook opbouwwerk kunnen blijven.

AUTONOMIE EN REPRESENTATIVITEIT

Opbouwwerk impliceert autonomie om de stem van bewoners te versterken en de vraag is inderdaad hoe we die best waarborgen. Toen minister Vogels haar decreet Lokaal Sociaal Beleid voorbereidde, zei zij dat we onze meerjarenplannen moesten integreren in de lokale sociale beleidsplannen. We hebben daarop toen geantwoord dat we geen onderaannemers kunnen zijn van de lokale besturen. We kunnen met hen overleg plegen, akkoorden sluiten en samenwerken, maar we kunnen ons niet in een stedelijk beleidsplan laten inpakken. Je vraagt dus terecht wat voldoende autonomie waarborgt: de bewoner, de professie of de organisatorische omkadering? Ik vind dat we in Vlaanderen ook duidelijk de steun nodig hebben van een autonome organisatie. Ik geloof niet in de stelling van Duyvendak die de professionele autonomie van het sociaal werk voldoende sterk acht om doeltreffend te blijven interveniëren in het belang van kwetsbare burgers. In het postverzuilde Vlaanderen wordt zoets niet gepikt door de grote politieke en maatschappelijke organisaties. Als je in Vlaanderen effectief met collectieve en sociale problemen en met sociale politiek wil bezig zijn, dan moet je altijd duidelijk kunnen zeggen namens wie je spreekt om je te legitimeren. In onze vertegenwoordigingsdemocratie moet je nu eenmaal representatief zijn. Waar zou een autonome professional het recht vandaan halen om zich te moeien met beleidsdossiers, hoor je hier dan. Misschien is alleen de medische professie daar sterk genoeg voor.

Een sterkere professionalisering van het sociaal werk zal toch best ook gedragen worden door de samenleving én gelegitimeerd door publieke erkenning. De samenleving kan als stakeholder aanwezig zijn in je Algemene Vergadering en Raad van Bestuur. En we kunnen er voor zorgen dat de groepen waarmee we werken zelf in een of andere vorm georganiseerd en erkend zijn. Dat roept voor beleidsmakers al heel wat meer respect op dan een groep professionals die van lawaai maken en acties voeren hun beroep gemaakt hebben. We kunnen best ook terugvallen op een stevige regelgeving, maar als we ons dan moeten enten op lokale beleidsplannen wordt de bescherming van een eigen decreet alweer heel relatief. Dat geldt ook voor het algemeen welzijnswerk en de integratiecentra voor minderheden: net als voor opbouwwerkers is voor straathoekwerkers op dit moment de vraag relevant of hun professionele identiteit voldoende autonomie waarborgt. Ook zij zijn kwetsbaar zonder organisatorische rugdekking, want net als opbouwwerkers zijn ze voor iedereen een buitenstaander. Preventie via straathoekwerk en opbouwwerk zit daarin heel kort bij elkaar: de ene laat actie wortelen in individuele signalen, de andere in een collectieve opstelling. Beide zijn kwetsbaar in hun sociale actie en daarom ben ik er na 23 jaar van overtuigd dat we op goed georganiseerde groepen en sectoren moeten kunnen steunen om bij politici gehoor te krijgen. Want dan gaat het om kiezers en niet om professionals die gesubsidieerd worden om kritiek te geven.

COMPLEMENTARITEIT

Het klopt natuurlijk ook dat participatief werken op zich geen garantie is voor beleidsbeïnvloeding. Er zijn ook andere competenties nodig. Ik stel inderdaad ook vast dat men daar op het lokale terrein steeds effectiever mee bezig is. Tot diep in de jaren tachtig werd de lokale overheid te gemakkelijk bekeken als de vijand. Later hebben we leren zien dat je met onderhandelen vaak tot betere resultaten komt dan met protestacties. De centra voor thuislozen en de sociale verhuurkantoren hebben het net als wij moeilijk om een voet tussen de deur van het sociaal woonbeleid te krijgen. Maar geleidelijk is toch ook daar de ruimte voor bewonersinspraak vergroot, ondermeer dank zij de ondersteunende initiatieven van opbouwwerkers. Sommige kwetsbare groepen bereiken wij inderdaad minder. Voor gedetineerden is de invalshoek van de hulpverlening een betere toegang. Voor andere doelgroepen moeten we dan weer rekening houden met de ambtelijkheid van een aantal (zeker niet alle) OCMW's. Daarom was het opbouwwerk de laatste jaren

ook beter geplaatst voor speerpunt dossiers zoals de energieproblematiek. Daarom moeten we ook meer samenwerken. Het Vlaams Overleg Bewonersbelangen is daar al 15 jaar een goed voorbeeld van op het raakvlak van wonen en welzijn. Maar overall is er hoe dan ook meer kritische zin nodig van al het sociaal werk, niet enkel in de OCMW's. Er zou in de opleiding best wat meer maatschappijkritische zin mogen gestimuleerd worden bij alle sociale professionals. Ze hebben nu allemaal een beter arbeidsstatuut en cao's over arbeidsduur en compensaties. Opbouwwerkers werken geen 60 à 70 uur per week meer. Die tijd is gelukkig voorbij.

Maar ook in die goede werkomstandigheden moeten opbouwwerkers en andere sociale werkers voor sociale beweging helpen zorgen. Op het lokale vlak moeten we ons daar beter op organiseren. We moeten groepen met elkaar in verbinding brengen. We moeten sectoren zoals opbouwwerk en algemeen welzijnswerk, maar ook sociaal-cultureel werk, samen prioritaire keuzes laten maken. De recente decenniumdoelstellingen voor armoedebestrijding zijn daar een goed voorbeeld van. Dat de OCMW's daar niet bij betrokken zijn kan wat vreemd lijken, maar is nog steeds te wijten aan de dubbele rol die ze spelen als hulpverlener en lokaal bestuur. We kunnen de maatschappelijke werkers daarbij betrekken, maar de OCMW-voorzitters zijn dan niet ver af en dat zijn bij bepaalde doelstellingen juist de geadresseerden. En de decenniumdoelen moeten nu eenmaal gedragen worden door de organisaties die ze kunnen ondertekenen. Sommige lokale politici zullen trouwens blij zijn dat middenveldorganisaties op die manier druk uitoefenen, want ze kunnen daar zelf ook handig gebruik van maken. Een ander goed voorbeeld van complementariteit is de rol die opbouwwerkers kunnen opnemen in de coördinatie van zorgverlening. We beschouwen ook dat als een vorm van samenlevingsopbouw. In West-Vlaanderen gaat het om ondersteuning van zorgbehoevende oudere mensen, die hulp nodig hebben bij het boodschappen doen, het optrekken van rolluiken of om zich te verplaatsen. Opbouwwerkers rekruteren en organiseren daar vrijwilligers voor. Samen schakelen ze waar nodig professionals in, die zelf op hun beurt beroep kunnen doen op vrijwilligers.

EEN (KERST)BOODSCHAP MET BALLEN

Soms wordt die mobilisering van vrijwilligers en professionals ook gekoppeld aan het ontwikkelen van nieuwe vormen van sociale economie. Dat is voor mij dan pas échte samenlevingsopbouw: de samenleving opnieuw uitvinden. Door een beroep te doen op verenigingen kan overbodige residentiële hulpverlening vermeden wor-

den. Die inclusieve boodschap hebben we op 2 december op onze actiedag willen uitdragen. In november hebben we visies en verwachtingen verzameld over de realisering van sociale grondrechten en leefbaarheid van buurten en dorpen. We hebben die boodschap op 15.000 rode ballen geschreven en op twee megaballen. Zo werd het een boodschap met ballen na 25 jaar wel en wee van opbouwwerkers. Geen klaagzang maar een uitdagend memorandum voor de partijen en voor de volgende Vlaamse regering.

Ludo Fret is ALERT-hoofdedacteur en directeur van vzw Pluralistisch Overleg Welzijnswerk.

Ludo Serrien is ALERT-redacteur en teamcoördinator van vzw Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

ALERT 2009

EEN NIEUWE LENTE, EEN NIEUW GEZICHT

*

Dit tijdschrift voor welzijnswerk en sociale politiek is al ruim 30 jaar onder verschillende titels en gedaantes present op de mediamarkt van welzijn en gezondheid.

**

Ruim 100 nummers verschenen in de huidige vorm en daarom vonden we het stilaan tijd voor verandering op maat van onze multimediale mogelijkheden.

In maart 2009 mogen we u van onze redactie een beeldig mooie en vlot leesbare ALERT beloven die aantrekkelijk is om lezen én om publiceren.